

Azathioprin

Az azathioprin máig az egyik leghatékonyabb gyógyszer a gyulladós bélbetegségben szenvedők megfelelő állapotában (idegen szóval remisszióban) tartásához. Ugyanakkor számos, jórészt alaptalan félelem fűződik a gyógyszerhez, mert az immunrendszer módosító hatását sokan úgy értelmezik, hogy az immunrendszert gyengíti.

Az azathioprin valóban az immunrendszer egyes elemeire hat, de nem az immunrendszer egészét gyengítő hatóanyag. Hatását nem az aktuálisan a szervezet védekezésében részt vevő fehérvérsejteken fejt ki, hanem a korábbi támadásokra emlékező úgynevezett memória sejteken hat. E sejtek működésének gátlásával éri el azt, hogy a korábban a gyulladás beindulásáért felelős ingerek ne tudjanak újra gyulladást indítani. Sajnos – mivel számos ilyen inger lehetséges – ez nem előzi meg azt az eseményt, amikor új típusú inger indítja be a gyulladós folyamatot.

Ugyanezzel a mechanizmussal magyarázható egyik jellemző tulajdonsága, hogy nem hat azonnal. Hatásának kifejlődéséhez 3-6 hónapra is szükség lehet. Elsősorban nem a rosszul lévő betegek jó állapotba hozására alkalmazzuk, hanem a jól lévő betegek állapotának hosszú távú megőrzésére – úgynevezett fenntartó kezelésként. Erre általában akkor van szükség, ha a beteg gyakran (évi egy-két alkalomnál gyakrabban) szorul úgynevezett indukciós szteroid kezelésre, vagy ha a szteroid kezelés dózisát nem tudjuk csökkenteni a tünetek kiújulása nélkül.

Infliximab hatóanyagú biológiai kezelések mellé is szoktuk adni, mert a kezelés sikerességét a két szer együttes adása fokozza.

Az azathioprin helyes dózisa 2-2,5mg/testsúly kilogramm, tehát egy 70 kg-os páciens esetében 150-175mg a céldózis. Van aki ennél csak kevesebbet tolerál, ilyenkor kétséges, hogy a kezelés hatékony lehet-e egyáltalán, de ha az adott betegnél a kisebb dózis beválik, akkor alkalmazni szoktuk a gyógyszert. Az azathioprint nem kell osztott dózisban szedni, be lehet venni az egész adagot egyszerre, amikor a betegnek kényelmes.

Az azathioprint néhányan az emésztőszervi mellékhatások (émelygés, hányinger), illetve gyengeség, rossz közérzet miatt nehezen vagy egyáltalán nem tudják szedni. Ilyenkor érdemes kisebb dózissal kezdeni a kezelést (pld. 50mg), majd az adagot hetente 25 mg-al emeljük a céldózisig. A másik kerülőút a 6-mercaptopurin hatóanyagú készítmény beszerzése. Ez tulajdonképpen az aktív hatóanyaga az azathioprinnek. Kis utánajárással és sok adminisztrációval azonban be lehet szereztetni és az biztosító is finanszírozni szokta.

A súlyosabb, heveny mellékhatások közül a hasnyálmirigy gyulladást és a vérképzőszervek (csontvelő) károsító hatást kell megemlíteni. A hasnyálmirigy gyulladást a beteg a heveny hasi fájdalom miatt észreveszi, ez általában a kezelés megkezdése utáni hónapokban szokott előfordulni. Érdemes ilyenkor a készítmény szedését felfüggeszteni és orvoshoz fordulni.

A csontvelőre gyakorolt hatás nem mindig okoz panaszokat, de ilyenkor a beteg hajlamosabb a fertőző betegségekre, így láz esetén azonnal orvoshoz kell fordulni és vértépet, fehérvérsejtszámot kell ellenőriztetni. E mellékhatás kiszűrése miatt az azathioprin kezelés elkezdése utáni hónapban hetente, majd az első negyedévben havonta, azt követően három havonta-fél évente kell vértépet

ellenőriztetni. Sajnos évekkkel a gyógyszer szedésének kezdete után is ki tud alakulni fehérvérsejt-szám csökkenés.

Az azathioprin szedéséhez kapcsolódó kérdés szokott lenni, hogy lehet-e vele napozni. Nem kell a napfénytől teljesen tartózkodni, a megfelelő fényvédelem mellett a megfelelő időpontokban (és nem az UV sugárzás csúcsidejében) lehet napra menni. Ugyanakkor az évenkénti bőrgyógyászati ellenőrző vizsgálat szükséges, mert bizonyos bőrdaganatok (de nem a legrosszabb indulatú festékes bőrrák) megnövekedett előfordulási gyakoriságát megfigyelték azathioprint szedők körében.

Egyéb daganatfajták kockázatát egyénileg kell megbeszélni, mert függ a betegségtől, a kísérőbetegségektől, az egyéb kezelésektől, az egyéni és családi kórtörténettől is. Ettől való félelem miatt azonban nem szabad a gyógyszer jótékony hatásáról lemondani, mert nincsen annál daganatkeltőbb, mint amikor valakinek a szervezetében folyamatos (akár tünetmentes) gyulladás zajlik.